

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve täpsem kord ning turustamisstandarditele vastavuse järelevalve erikord jaemüügi etapil” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu „Puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve täpsem kord ning turustamisstandarditele vastavuse järelevalve erikord jaemüügi etapil” on välja töötatud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 105 lõike 14 ning komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga (ELT L 157, 15.06.2011, lk 1–163), artikli 17 lõike 1 alusel.

Eelnõu valmistas ette ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi põllumajandusturu korraldamise osakonna taimekasvatussaaduste büroo peaspetsialist Toomas Lepplaan (625 6145, e-post toomas.lepplaan@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule on teinud õigusosakonna peaspetsialist Margit Rum (625 6176, e-post margit.rum@agri.ee) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165; leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 sätestatakse reguleerimisala. Määrus reguleerib puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve täpsemat korda ning jaemüügis oleva puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve erikorda. Järelevalvet tehakse puu- ja köögivilja üle, mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), lisa 1 IX osas. Määruses kasutatakse termineid komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 lisa V tähenduses.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse kontrolli täpsem kord jaemüügi etapil. Põllumajandusamet teeb riiklikku järelevalvet puu- ja köögivilja turustamisstandardite vastavuse üle valikuliselt, riskianalüüsi põhjal ja asjakohase sagedusega nagu on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artiklis 11. Riskianalüüs tehakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artiklis 10 osutatud ettevõtjate andmebaasis sisalduva teabe alusel. Riskianalüüs põhineb igal aastal ettevõtjate andmebaasis sisalduva teabe alusel, milles liigitatakse ettevõtjad kolme erineva astmega riskikategooriasse: kõrge, keskmine ja madal. Ettevõtjate liigitamine annab parema ülevaate turul tegutsevatest ettevõtetest ja omab olulist tähtsust iga-aastase korralise järelevalve planeerimisel. Iga riskikategooria riskianalüüsi põhjal on hinnatud minimaalne ettevõtjate arv, mille vastavust tuleb kontrollida. Riskide hindamisel ja kontrolli prioriteetide ning kontrolli sageduste määramisel ja kontrollitoimingute läbiviimisel arvestatakse: ettevõtte suurust ning kohta turustamisketis, tegevusvaldkonda, toodangu liiki ja päritolu, eelmiste kontrollimiste tulemusi, tuvastatud rikkumisi ning nende iseloomu, võimalikku mõju ja ulatust. Näiteks ettevõtete puhul, kus eelmisel aastal koostati ettekirjutus või viidi läbi väärteomenetlus, suurendatakse järgmisel aastal kontrollide sagedust. Kuna oluline osa mittevastavustest tuvastatakse jaemüügi etapis, kus turustatava puu- ja köögivilja kvaliteet ning ostjale esitatud teave ei vasta nõuetele, viib Põllumajandusamet suurema osa kontrollidest läbi jaekaubandusettevõtetes. Sellest tulenevalt on eelnõu §-s 2 sätestatud, et puu- ja köögivilja vastavust turustusstandarditele kontrollitakse jaekaubandusettevõtetes üle Eesti vähemalt 800 korda aasta jooksul. 2014. aastal teostas Põllumajandusamet kokku 1419 puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse kontrolli, millest 1096 kontrolli viidi läbi jaemüügi etapil. Samuti on eelnõu §-s 2 sätestatud, et

Põllumajandusamet teostab linnades asuvates jaekaubandusettevõtetes puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse kontrollile vähemalt 60% ulatuses kontrollimiste üldarvust, mida viiakse aasta jooksul läbi jaekaubandusettevõtetes üle Eesti.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud kontrollide viis puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve erikord jaemüügi etapil. Vastavuskontrolli tegemise kriteeriumide määramisel on arvestatud, et puu- ja köögivilja on varasematel turustusetappidel kontrollitud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artiklis 11 sätestatud nõuete kohaselt. Vastavuskontrolli põhimõte on ühesugune kõigis turustusetappides, see tähendab, et vastavust turustamisstandarditele kontrollitakse kogu võetud lähteproovi või selle osa hindamise teel.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud proovide võtmine puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse üle tehtava riikliku järelevalve erikord jaemüügi etapil. Proove võetakse üldtuntud reeglite kohaselt. Üksikproovide võtmisel tuleb lähtuda juhuslikkuse printsibist, et võetud proovid iseloomustaksid kogu kontrollitavat puu- või köögiviljapartiid. Lähteproovi ei võeta rikutud pakendist. Proovide suuruse üle otsustab järelevalveametnik lähtuvalt kontrollitava puu- või köögivilja partii suurusest ja välisilmest, kuid kogused peavad olema piisavad, et hinnata kogu puu- või köögiviljapartii vastavust turustamisstandarditele. Kui ühe puu- või köögivilja mass on üle kahe kilogrammi, võetakse partiist viis üksikproovi. Kui partii on alla viie pakendi või kui partii kaalub alla kümne kilogrammi, kontrollitakse kogu partiid. Pähklite turustamisstandarditele vastavuse kontrollimiseks kasutatakse vähendatud proovi, mis on vähemalt 50 pähklit või üks pakend. Kui esineb kahtlus, et puu- või köögivilja ei vasta asjaomastele turustamisstandarditele, võetakse partiist üksikproove vähemalt vastavalt määruse lisas kehtestatud arvule ja kogusele.

Eelnõu §-s 5 on sätestatud proovi kontrollimine puu- ja köögivilja turustamisstandarditele vastavuse järelevalve erikord jaemüügi etapil. Üldjuhul pakitakse üksikprooviks võetud puu- või köögivilja turustamisstandarditele vastavuse kontrollimiseks pakendist lahti. Seda ei pea tegema, kui pakend hindamist ei sega. Enne puu- või köögivilja pakendist lahti pakkimist kontrollitakse pakendi, sealhulgas selle materjali, sobivuse ja puhtuse vastavust turustamisstandarditele ning pakendi märgistust. Puu- või köögiviljapartiist prooviks eraldatud kogus pannakse pärast turustamisstandarditele vastavuse kontrollimist partii hulka tagasi, välja arvatud juhul, kui toode on kontrollimisel kahjustunud või muutunud müügikõlbmatuks.

Eelnõu §-s 6 tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 21. veebruari 2012. a määrus nr 22 „Puu- ja köögivilja turustusnormidele vastavuse järelevalve täpsem kord ning turustusnormidele vastavuse järelevalve erikord jaemüügi etapil”.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), ning komisjoni määrusega (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga (ELT L 157, 15.06.2011, lk 1–163).

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamine aitab stabiliseerida puu- ja köögiviljaturgu ning aitab kaasa turustamisstandardite paremale järgimisele turustamisstandarditele mittevastava puu- ja köögivilja turustamise korral jaekaubandusettevõttes.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglemendi” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtajaks eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks. Eelnõu esitati täiendavaks arvamuse avaldamiseks Põllumajandusametile, kes kooskõlastas eelnõu märkusteta. Eelnõu koostamisse ei ole kaasatud huvirühmi ning avalikke konsultatsioone ei tehtud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler